









Om Långfredaghen.

En allmånnelig
PASSIONS
Predican.

Them som på somlighe ortter
icke haffua Tijdh och Lägenheet / i
Styckewijs vthföra och höra hela
Passions Historien / i fångelses/
elendighetz och bedröffuel-
ses tijdh/til godho

Sammansatt/och bestriffen
aff.

SIGFRIDO ÅRONO FORSIO.



Stockholm/

Tryckt af Christophero Reutner.

Anno m dc xiii.

The Edle och Wålborne
frwger /

Frw Barbro til Fijholm / sali-
ghe h. Gøstaff Gabriells sons
efterlatne Enckia :

Sampt

Frw Anna Åfesdotter / til
Endhöön / then Edle och Wålborne
her A X E L Oxenstiernes til Fij-
holm &c. Sweriges Rikkes Råd;
och Cancelerares elstelige
käre Huszfrw :

Sine gunstighe Fruger och
Beforderstor /
tienstlighen
i Christi Pijnos Wefä
fördärhat.

Wårs Herres och Grelo
sermans

Jesu Christi Vijnos fortta och ensfalli- gha Förklaring/ther vthi man then hela wyrdeliga Historiens Act/ liska som i en Zasla fortelighen framstelt haffuer.

EXORDIUM.

Henne daghen haff-
ua wäre förfädhertal-
lat Långfredagh / icke
för then stul / at han i sig
sielff längre år än an-
dre daghar om året / Ty daghen är
nu på thetta året på thenna dagh/
hår hoos oss läng til i s. och tre fier-
dels timar : Men då Christus ledh
war han åwen i 2. timer läng / och en
fierdel / Och then längste dagh är til
i 8. timer / och en halff. Hvarföre är

han icke narurlighen längre / vthar
för thenne orsaker :

Först / at han haffuer vårom
Herra och Frelserman Jesu Christo/
warit en hård / bitter och långsam
dagh / på hvilken han en båst an
drick / en bitter helffuetis galla / och
Gudz wredhes Balck / för hela werl-
dennes synder ful / haffuer ofkyldig
måst vthdricka / vara aff Gudhi för-
laten / ljdha mykin spått och begab-
belse / kiprostar / hwodhflängning /
törnekröning / händers och fötters
genomborning / en swår swedha och
wärck / in til sielfua dödhen. Ja wist
haffuer thenne daghen warit vårom
hErra förlång / bitter och swor / så at
man thet icke nogh tänckia / mykit
mindre vthsjäya och vthtala kan. Ty
elaghär sielf Christus igenom pro-
pheten / och sågher : Alle I som gän
fram på wåghen / skodher och seer / om
någon wärck är såsom min : Ty han
haffuer prässat migh / såsom hErren
calat haffuer / på sine wredes dagh.
Sed han haffua och så wäre förfäder
på thenne dagh medh sijne barn och
hwofolck hållit en vthwärtes hwo-

Tren. i.

disciplin och gudelighetz öfning /
i thet / at the haffuer hela daghen i ge-
nom in til Aftonen hållit them ifrå
maach och dryck / och slaghit them
med rüss (thet man Påscha sträckian
gement nämbdt haffuer) på minnan-
des them ther medh om Christi bit-
tra pino och hwdhflångning / som
han then daghen för theras skull /
vthstådt hadhe / så at the thet ther
medh alcid skulle ihughkomma och
betänckia. Ty tycktes och them / then-
ne daghen vara lång / och kalladhe
the honom ther aff Långfredagh.

Han bör och medh rätta het
lång / at alle propheter och figurer i
het gambla Testamentet lange ho-
nom förväntat och påpekat haffua /
ifrå första löftet vthi 3995. åår : I-
frå thet första Påschalambet / vthi
1543. åår / hvilken Sigur vår hEr-
re Christus på thenne Daghen full-
bordat och afft affat haffuer / för
1580. åår sedhan.

Idagh haffuer Ormen stungie Gen. 3.
Quinnones sådh i hans håål. Idagh Gen. 22
år Isachs offer på berghet Moria
fullkommen. Idagh brottas Jacob Gen. 32.

Gen. 37 medh Gudh och blifuer halte. Idag
 är Joseph aff sijne brödher försolder
 Gen. 49 och föhrdt i Egypten. Idagh tuittar
 Siloh then starcke Hielcen sine Klä-
 dher i Wijn/ och sin Mantel i Wijn-
 Exo. 12 drusuors blodh. Idagh warder chet
 rätta påschalambet åtit / och döra-
 gätherna bestrukne medh Lambsens
 Exo. 29 blodh. Idagh warda kalfuen / Oxar-
 Levit. 1 na/weduren/ fååren/ geterna och fog-
 och 3. larna offrade. Idagh vphöyses ko-
 Num. 21 par ormen i öknenne. Idagh warder
 Joh. 3. parfuen offrat på Cederträdh / medh
 Lev. 14 purpurmatten / och blodhfärghan.
 Lev. 16 Idagh bär bocken folcksens synder
 Exo. 30 bortt i öknenne. Idagh offrar Öff-
 Lev. 10 uersta Prästen blodh för folcket. I
 Num. 19 dag warder then rödlätte Eon / som
 vthan wanck är / offrat för folcksens
 Jud. 16 synder / vthan för Stadhen. Idagh
 1. Sam. warder Samson fångat och bundin
 17. aff the Philisteer. Idagh kämpar
 David medh Goliath / och öfuerwin-
 2. Sam. ner honom medh sijne Philisteer. I
 15. dagh warder David födriffuin aff
 Rijket / och går sörjande öfuer båc-
 2. Reg. 6 den Kidron. Idagh vphämptar E-
 lisæi trädh then nedsänkta yren ast

siobornen: det är torjens trädhigen-
 hämtar the fångna aff dödžes diup/ Jach. 9.
 och aff then diupa kwlona / som Cy-
 rillus säger. Idag warde Jonas ka- Jon. 1.
 stat i haafuet / och blifuer upslukat och 2.
 aff hivaalfisken. Idagh haffuer Mat. 12.
 then rätsärdighe Tienaren eller
 Trälen(hvilkens ljufför tretyo silff- Esa. 53.
 peningar sålias måste esfter laghen) Exo. 21
 månger rätsärdighat / och burit the-
 ras synder. Then föracheelighaste
 och värwyrdigheaste mannen / som
 var full medh Wårcf och sirokdom/
 haffuer idagh burit wår Wårcf och
 Sirokdom. Han är slaghen för vå-
 ra Synder / och plåghat för våra
 Misgerningar. Nåpsten haffuer le-
 ghat på honom / och igenom hans
 sår åre wij heladhe. Idagh haff- Esa. 63.
 uer han / som talar Rätsärdig-
 heet / och är en Måstare til at frel-
 sa/ trampat Wijnprässen allena/ och
 Wjordhrofuornas Blodh haffua
 beståndt hans Klådher och gjorde
 them rödha. Mennistiones Son är psal. 8.
 idagh til en liten tijdh aff Gudhi
 förlaten/ och ropar i sin ångest: Min psal. 22.
 Gvdh / min Gvdh / hvil haffuer

tu migh öffuer giftuit. Othen godhe
och milde Gudzens stora och osåye-
ligha Barmhertigheet / som han på
Joh. 3. thenne dagen emoet oss arma synda-
Rom. 8. re/mull och matkemaat/bewijsat haf-
uer / så at han för oss / en hoop boof-
uar / st alckar och misgerningsmåan/
sin eendeste Hiertans allerkäriste
Son i dödhen haffuer vthgiffuit/
och latit honom ropa : *Cur me dere-
liquisti?*

Att och wij nu på thenne dagen
itt rätt Christelig betenkande om
vår Saliggörares bittra och hel-
sosamma piñna och saligheez wärct/
haffua måtte / bör oss ther om bidia
Gudh om sin helge Andes nåd medh
Christi egen bön / sāyandes Sadher
wår / etc.

Texten

Aff fyra Evangelisterne:
Och ta Jesus hadhe sagdt
Loffsången/gick han öfuer
then Väcken Ribron / etc.

M then mächtighe Ro-
 nungen aff Macedonien
Alexandro Magno, som medh
 en liten håår intogh then Persiske
 Monarchien och hela Asiam; Kriss-
 us Scribenterne, at när han Konung
 Darium öfverwunnit, och Persien in-
 tagit hadhe, fans ibland Darij ågo-
 delar och Skattar, icke kåstelighit och
 herligit, saken, som bleff råknat och
 wärderat ibland hans båste Cleo-
 dier. Vår nu ther om bleff fråghat,
 til hwad brökt man thet hälst wenda-
 ssulle, och hvor och en sadhe sin me-
 ning ther om, sadhe han sielss, at thet
 til intet håttre brökt wendas kunde,
 än til at göma Homeri Böker vthi
 ther medh han mente, at ingen dyras-
 re skatt vara kunde än then Booken.
 Ty hadhe han och gement ther han
 färdades på sine tugh och resor, för
 nämnde Book om Vätterne sampt
 medh sin darrt vnder sitt hoffvud för-
 varat: Om nu thenne mächtige Ro-
 ningen så mykit höll aff Homeri
 Poetiske Historier, för the tappre hiel-
 lar skall och Regementz Erempel

Jesu Christi piñnos Portta

om ther i nämnde och framstälte
warda / Om man än nu för lust och
tijd; fördräfft skul gerna läß / icke al-
lenast åthstilielighé sanne historier
vthan och fabler / lustighe Dichter/
och Eventyr / Huru mytic meer skal
man sigh thenne nyteige / salige / och
tröstelighé / wårs hErres och frel-
sermans Jesu Christi pñnes historie
lata befolé warda/then offca och med
flje öfuerläsa/betencfia och betrach-
ta/och thet alramäst på thenne hans
helga piñnos dagh/och tilbereda och
tilägna vår hiertas strqñ/til at gö-
ma i them then dyrbara statten / och
wårs hherres och frelsares Jesu Christi
piñnos historie book. Ja / at wñ hwar
dag och allestades thenne historias
betencfia de hafue med oss ehvar som
hålst wñ åre. Ty Christi piñnos be-
trachtande är oss then bæste siels och
samverz lakedö emot alla ansæch-
ningar / at man ther til ingen bæt-
tre finnakän. Turbabor (säger Bern-
hardus) Sed non perturbabor, dum vul-
nerum Christi recordabor. Item : Nihil
est efficacius ad curanda conscientiae vul-

nera, & ad purgandam mentis saniem,
quām vulnerum Christi frequens recordatio. Lat oss för then itul här betenckia/hwad för ångest, förräckelse
och bedrofvelse/then gode frelsaren
lidit haffuer först i Öreegården in-
värtes på Siålenne / tå han sadhe/
Min Siål är mig genom bedrofuat
in til döden: Lat oss betenckia/hwad
han hafuer smakat för en bitter Gudz
wredes dryck / tå han try resor badh
sin himmelska Fader/ at han wille ta-
gathen bittra Balten ifrå honom :
Lat oss beteckia/huru swär hans bör-
do marit haffuer tå han suettadhes
Blod/ och aff Ängelen måste trostas
warda: Lat oss och betrachta/hwad
smålek/spått/ slag / hwodhflängning/
swedha och wärck / han vthwärtes
på Kroppen lidit hafuer/ in för Cai-
phe Capitel/pilati Rättegång/ och
in på sielffua korsset/ in til thess han
andan vpgaff. O wee then Menni-
kia som thet icke betenckia wil / han
måste vara en stock och steen/en aff-
kumat och förtappat Mennikia.

At man thecca med nog on fruchi-
på thehne stund góra kunde / så at the-
enfaldighe then wídhlofftige histo-
riē icke förgåta måtte / wil man then-
ne historie i Puncte wíjs framstål-
la. Somlighe dela honom i fyre Ac-
ter / somlighe i sex / eftir thenne Vers :
Cæna, horrus, Caiphas, Pilatus, Cruxq,
Sepulchrum.

Jagh wil här aff thesse fem Puncter
eller Acter allenast om tala / och förc-
handla:

Först / Om Christi Lijdande/
eller inwärtes piñno / Sörtegår-
den / och om hans fångande.

Sedhan / Om hans Lijdan-
de / Caiphæ Hws.

Til thet Tridie / om hans Lij-
dande för Pilati Rådhws / och
Herode / om hans begäbbande /
bespättande / hwdsiengiande / tör-
nekronande / och Dom.

Til thet fierde / Om hans
Korsfestning emellan twå Röf-
nare / om hans siw Ord på Kors-
set / om hans Mirakel och Wn-
ders

dervärk / som stede wid hans
ytersta lijdande och dödztjdh/
ther igenom monge vmwände
wordo til at troo på honom.

Til thet yterste / Om hans
Begräffning.

Gudh förlåne oss igenom
Frelsermannen Jesum Christum
sin helghe Andes Nådhe / thetta
rått til at förhandla / förstå / och
begripha / Amen.

Then Första Deel och Act.

Om Christi Lijdande i Ør- egården.

Såsom David vthi sin för-
nedrings tjdh gick föriande
och gråcande med sine Män
öfuer Becken Kidron emoot Olio-
berget : Altså går och h' Erren Chri-
stus i sine förnedrings stund medh
sine Lärjungar öfuer samma förian-
de Mörke Bäck / til Olioberget / på

thēn plazēn som kallas Gethsemane
 i en Örtegård. Och mādan thet för-
 sta brotet s genom lust steedde i Örte-
 gården och (såsom en part mena) på
 thetta samma rummet / så måste betta-
 laren twårt emot för thetta lust : för-
 fräckias / bedröfvas / och ångslos / oc
 plaga sig i sin stora ångest och säya :
 Min Siel är migh bedröfuat / eller
 (såsom then grekiske Texten lyder) för
 mykit eller genom bedröfuat / in til-
 döden. Thefe hans stora ångest am-
 plificera och upphöya alle umstän-
 digheter som Euangelisterna här med
 flit indraga. Han beder sina Lärinn-
 gar waka och bidia / på thet han vthi
 sin stora bedröfelse måtte hafua no-
 gon roo och lyfa aff theras närvä-
 relse : Han går tryg ångor ifrå them /
 faller ned på sitt ansichtte til jorden /
 och gör sin hiertans inniga Bön til
 sin himmelste Fader / at (om mögeligt
 wore) han wille taaha then Balken
 ifrå honom / doch ställer han all sin
 wilja under Fadrens godha behagh
 och wilja : han går ymson til läriun-
 garna igen / at han måtte hafua nog ö-
 roo aff hem / men i största nöden och

bedrofueisen insompnar Petrus / Jo-
hannes snarcfar / Jacobus drömer
och hör intet. O tu arma Mennistio
suaghet och elendighet / öfuer hvilke
här Christus sielfflagar / och säger
att Anden är wiliogh / men kötet är
swagt. Om sijdher arbetar här Trä-
len under then swåra syndzens bördo / ps. 38.
och Gudz wrede / som lijk a som itt bly-
pund ligger på honō och trycker ho-
nom så hårdt / at han öfuer naturligen
suettas icke watusweet / utā scora blodz
dropar aff hela hnldet och hwden / så
at the öfuer hans Kläbher rundeli-
galöpa nedh på Jordenna / och En-
gelen / som Creaturet är / måste kom-
ma och trösta hErren. O milde Jesu/
hwad h för en swår börd tu tå drogs
med: Ån haffuer man hördt / at män-
ge vti stoor förskräckelse och bedröf-
uelse haffua blifuit döde / men aldrig
hafuer man ån nro hördt nogon suet-
tas blodh. Thet måtte jw icke vara
någon ringa kamp.

Aff thena delen / hafue wj til thet
första / til at beståda syndenes ledhei
och wederstyggelighet / som en såda-
na Gudz wredhe emoot hans eghen

Eäre Son / ia then samme Sonen / i
 Mat. 3. hwilkom Fadren tilförenna sade sig
 och 17. haffua icet gått behagh / vpwäckt ha-
 Joh. 1. dhe. Hvar är nu then eäre Sonen?
 Han ligger här nedh på sitt Ansichte/
 ropar / och beder om hielp / han för-
 sträckes / ångslas / och bedröffuas /
 han suettas Blodh : Han ropar om
 Psal. 22. daghen / och Gudh swarar honom in-
 tet / och tåiger icke håller om natten /
 och Gudh; Hielp är fiärran ifrå hon-
 nom / och ifrå hans Ord; rop: Tå fä-
 dherne ropadhe til h. Errani och hä-
 pades på honom / så halp han them /
 Men nu ropar Sonen / hans hierta
 Psal. 69. är i hans Lijff lika som småle war /
 hans kraffter åro förtorckadha såsom
 en leer potta / och hans tunga loder
 vid hans goom / han ropar sig trött /
 hans hals är heef / synen försittnar / i
 cheet han så lengte býdhär Gudh / och
 Gudh drager sig vndan ifrå honom /
 förlater honom / och wil honom icke
 swara och vndsettia.

Til thet andra / Seer man och
 här/hwad h för åthstilnat är emellan
 Srelsermannens Christi och the hel-
 te Apostlars och Martyrers Ljdan-
 dbe.

de. S. Steffan / S. Laureng / poly-
 carpus och flere / Item monge helge
 Kvinnor och Jungfruer / Blandina /
 Catharina / Agnes och monge flere /
 haffua medh sådant frje och gladt
 modh gått til pijnona och dödhen /
 likt a som til icke gästebodh / at the icke
 til thet ringesta haffua gifuit sigh
 ther widh / vthan mykit meer förach-
 cat allahanda Pjno : Men Christus
 ångslas / försträckes och bedröfvas /
 sueet as blodh och klagar sigh ömke-
 ligen / Må då han vara suagare än
 nogon aff them : Ing alunda. Ty thet
 the lijdha / lijdha the för Christi be-
 fånnelse stul / och hafua icke gåte sam-
 wet ther iämpte wid / at Christus haf-
 uer tagit theras synder på sigh / och at
 the åre the för Christi stul til gifna och
 öffuerst ylca : Men Christus / som ha-
 dhe hela werldennes synder uppå sig
 tagit / likt a som sijne egne / och uplyftt
 hem på sin Lekamen (som Apostlen
 sågher) kende i sitt samwet Gudz bit-
 tra och brinnande wrede för så mon-
 ge otalige synder / som i werldenne be-
 refue woro / och än bedröfvas stule.
 Ty alles theres försnådelse som Gud

1. Pet. 2.
Esa. 53.

förmådt hafua / är fallen på honom.
 En synd hafuer så heet brunnit i sam-
 wetet / at Cain / Saul / Achitophel /
 Judas Iscarioth / Franciscus Spira-
 Latomus / och monge flere hafua ther
 igenom fallit i förewijfflani / och utan
 all trost med ach oc we frå chetta lijs-
 uet bortstilde åre : Huru mykt meer
 skulle så monge synder Herranō Chri-
 sto göra plågo / som han för alle Jil-
 gerningsmän / boofuar och skalckar
 vppå sig tagit hade. Then Gud wro-
 des kånslo för så monge synder åre
 bitterare än sielfua dödē. Ja / hade ho-
 nō icke guddomē vppenhållit / så hade
 hā måst försmålta för Gudz wrede.
 Sedā kunde the icke så väl see och för-
 stā Gudz wredes bitterheet / som Chri-
 stus. Ty hoo kå mårckia sijna synder:

Til thet Tridie / skal man här i-
 genom vrväckt warda / til bootfär-
 dighet / at wij läre hata och vndfly-
 chen fördersfliga och snödha synden /
 fruchta för Gudz sanferdiga och råte-
 wisa wrede / och medh itt ångerfull
 hiera frambåra then arbetade / kem-
 vâde / och blodzsuetige Jesum emoot
 Gudz wrede och sammewægens plågo.

Til

Til het Sijdste, ic ville och wij lära i vår nöd fly til bönē. Och ware ja mykt sagdt om Christi inwärtes phno i Ortegården, ther i man något widlöftig warit hafuer, efter vår förehafuade handel het måst krafde i the andre stycke skal het stee kortare.

Nu fölier then andre deel i thenne Första Act. Sedhan Christus i sin blodsweetiga kamp aff Engelen trostat bleff, kommer Judas medh sin Kara framdragandes, Och hwarken han heller nogō i hela hopē kan kenna Christū, Christus stiger fram och frågar them, hwē the söka: The sāya Jesum aff Nazaret. Hā sāger tre gongor, iag året, med hwilket ord, the līka som med en lungeld warda slagne ned til jorden, och när han gifuer the förläffat taga sikh, och lata lärungarna gå, stiger Judas fram. Och på het Christus icke skal kunna förmicerca hans förråderij, och Karan icke fara wil, om then sanstyllige the fängas wille, kysser han Christum, effter he Österlanningars! sätte, sāyandes, Heel Rabbi, het år Mästare, och tātjiger Karā fram, och griper Christū,

Här aff hadhe the wäl mätt känna
Christi Alzmechtigheet / men the wo-
ro aldeles förstöckadhe.

Här wil Petrus lata see sin man-
ligheet / och tager til suårdz / och hug-
ger örat aff öfuersta Prästens drång /
chet Christus strax helar igen / och
straffar Petri därachtighet / gifuan-
des tilkenna / at ejdhen är kommen
het han måste nu lijdha / elies kunde
Gudh senda honom til hielp / meer än
12. Legioner Englar / het år / meer
än 79992. hwilke honom wäl för-
swara kunde. Och när staran kom
medh Christum til the öfuersta Prä-
sterna / straffar han them för theras
vråttwisa handel / at the såsom en
Röfuar hafua latit grüpa honom /
om Clattetjden / med Svärd / staff-
rar / lyctor och Blåß.

Här aff warda oft til het första /
igenom Judam och hans Ryß / alle
ögnewänner och lönlige fiender ut-
målade / som hafua hånig på tungan /
och galla i hiertat / som tala fridsam-
Psal. 35 meliga / och doch söktia falsta saker /
hwilkas mun är halare än smör / och
hafua doch Krügh i sinnet / Theras

caal tenare än olia / oc ärö doch icarp Psal. 55
 suärd / för them man sigh minst achta
 kan. Sådane Brödher hafuer Judas
 än nuw monge i lijfuet.

Til thet andra / Seer man här i
 Christo then Guddomliga Alzmech-
 eigheten velysa aff mörkret vti hans
 förnedrings tjdö / at han medh ic
 ord fäller alle sine fiender ned til ior-
 den: Huru mykit meera stal han then-
 na sin alzmechtigheet nuw brukta vthi
 sin upphögda Maiestet / emoot alle
 Råttares lärö: och tyranhers förföl-
 ielse/och alramäst påthen ytersta Do-
 men.

Til thet Tridie / Nådhan Chri-
 stus gifssuer sigh sielssviliandes i si-
 na fienders händer / ther han elies
 medh ic Ord hadhe kunnat dräpa
 them/läre wif ther aff/ at ingen hade
 kunnat twinga honom til dödhen:
 vthan hans eghen godhawilia och
 kärligheet til os/ hafuer honom ther
 til beweckt. Ty förkunnar han och off-
 ra tilförenne sinom Läriungom sin
 pijo och dödh/och straffar Petrum/
 her han wil rådha honom ther ifrå/
 och kallar honom en Sathan/som är

Jesu Christi Pijnos Forte

honom til hindres / och icke besinnar
 het Gudhi tilhörer / vthan het men-
 nac. 16. i sjiom tilhörer. Om chenna hans
 Mar. 8. vilia såger och Propheten: han är
 Esa 53. offraderity han sielsswille. Och psal-
 psal. 40. misten: Min Gudh i agh gör din wi-
 lia gerna. Hwillet oss skal uppväckia
 til tacksamheet emoot then milde och
 gode Frelsaren. Til het ytersta giss-
 ner oss Christus här. Exempel / huru
 wij oss ställa skolc emoot wäre sien-
 der / nemliga / såsom han emoot Mal-
 chum / at wij göre them goet / och icke
 såsom Petrus / som tog h oordentliga
 och olagliga til sitt Swård.

Then Andra Deel och Act.

Om then Handel i Hannæ och
 Caiphæ Hwif / och i theras höga
 Consistorio eller Capitel.

Wär nu Jesus gripen war/
 leeddes han först (såsom Jo-
 hannes sågher) til Hannam /
 som war öfuersta Prästens Caiphæ

ware, andoch at the andre Euange-
listen tala om Caipha allena och Jo-
hannes och Petrus folgde med hopen.

Sedan blifuer han sendt bunden
frå Hañam til öfuersta Prästen Cai-
pham / vthi hwilkens Saal til thet
första / Petrus får anstöt / och begyn-
ner medh swåriande eedh förneekā
herren Christum / then han tilfören-
ne så manligen sin trohet tilsagdt
hade / at han skulle gå i fengelse och i
dödhen medh honom. Men herren
seer til honom / då kommer han hans
förra ord ihug / som han sagdt hade /
at förra ån hanen hade galat two re-
ser / skulle han tre resor förneekā ho-
nom / Thenna vpsynen / gaff Petro en
hierta nycklå at han ther medh be-
gynner ihughkomma sin synd och kom
til idher och ånger / och gick vch / och
gret bitterliga.

Til thet andra / ställer öfuerste
Prästen med sijne Consorter / Jesum
fram för theras Capitel / och håller
Inquisition med honom / och besrä-
gar honom / först om hans Lårdom /
Sedan om hans Person. Om hans
Lårdhom beropar sich JESUS /

på menighetena / som hafua hörde
 honom uppenbarligen predika / och
 bedher at han fråghar them til. För
 hwilket hans rättmåtiga swar / en o-
 gudachig Tienare / gifuer i onom sin
 h. Erre til wilia en Einpost / til hwil-
 ken orättwijsa (mådā) ther skulle gäl-
 la Lagh och icke slagh / han och til-
 börligen swarar och straffar honom
 för tvenna orätten. Moot Lårdomen
 tynda och framstinta the monge
 falst witne / hwilkes wicnesbord icke
 gör fyllest / mådhan the bara lögnen
 hafua medh fara. Sijdzst komma tro
 falst witne fram / som säya sigh haf-
 ua hörde honom säya : Jagh wil ne-
 dherlä Gudz Tempel / etc. Ther Chri-
 stus (som Johannes vitnar icke så sa-
 de / vthai : Slår i thetta Templet ne-
 dher / het han sadhe om sins Krogs
 Tempel. Om Christi person / om han
 stal vara Gudz Son / befråghar ho-
 nom öfuersta Prästen medh besnårs-
 iande / Christus förnekar het icke /
 vthan än ytermara hotar them medh
 sin igentkomst til domen på Prästeen-
 nes högra hand. Ther öfuer Öfuersta
 Prästen warde förbittrat / och riſue-

Joh. 2.

smel

sine Bläder/och medh hela sitt Rådh
 (som woro til en och siwtiso / såsom
 Rabbinerne witna) tildöma honom
 til dödhen / lixta som en försinådare/
 then ther hade giordt sigt til Gudh.
 Sijdzte taga Tienarenar/och begabba
 hono / påcca i hans ansichte/kinposta
 honom/binda för hans ögon/och slå¹
 honom i Ansichtet/och bedia honom
 rådha på / hwem honom slogh. Om
 Morgenon bitti dha / hafua the ho-
 nom igen fram för sitt Rådh / och på
 nytt befråga hono om hans person /
 om han är Christus: thet han ey för-
 nekar / Ty vthropa the honom alle
 samptigen styldighan til döden. Och
 så mykt om thenne Act/ hwad sielff-
 ua Historien wedkommer.

Aff thenne Act see wij först/ hvru
 Christus efter Prophetierne är ombe-
 giffuen à Consilio malignantium, aff
 the ondas Rota/och aff hundar om-
 hwoarföd lixta som en hiort/såsom han
 kallat warde i psalmen. Och är
 Caiphas medh sine Prästehundar
 then ritte hunden/mådhan thet Or-
 det Caiphas becyder en Stöfuarer el-
 ler Jagthund. The öfuersta Präster

warda och råtteligen kallade Score
Stwtar / Seete Oxar / och Leiyoner/
både för sin ondsto/såsom och för the
ras girighet och fete inkömster/ them
the med Christi död förfäcta wille.
Theras anhang och Consorter finnas
än nu til hooff the werldzpräster och
höge Prelater/och icc exempel hafua
wij aff the påweste emoot Lutherum.

Til thet Andra/ see wij i Petro
mennistio förmåtenhet och fall. Vår
han war medh Christo bekende han
Christum/Men strax han kom i hof-
vet / bleff ther medh Christo sannin-
gen fongat och bunden/som Ambro-
sius säger/och Petrus bleff en Mene-
dare. Hvarföre skulle wij icke förrö-
sta på oss sielffue / Then som står han
see til at han icke faller. Utan bidia
Gudh/at wij icke måtte komma i fre-
stilse/Ty honom förutan förmå wij
Joh. 15. intet göra.Och Paulus säger: Jagh
Phil. 4. förmå alt igenom honom/som migh
styrcker Christum.

Til thet Tridie/år och Petrus al-
le fattiige boofärdige syndare/itt erö-
steligit boots och båtrings Exempel/
både at wij med honom wäre synder

ingra och begråta läré/såsom och at
vi icke förtwifle om Gudz nådh och
Harmhertigheet/och syndernas för-
åtelse.

Til thet fierde/ see wij här /huru
efter Prophetierne falsk witne haf-
ua stått emot Christum / och talat
het orått är drjsteliga/ huru wrong ^{psal. 27.}
vitne hafua kommit fram / och wit-
nat på honom/thet han icke weet med ^{psal. 35.}
sig. Samma lycko skola och så Chri-
sti Tiänare sig här i Werldenne för-
moda/at thet skal blifua dichtat ach ^{Mat. 5.}
lugit på them för Christi namn skul.

Til thet sijdza sta/ see wij och här
aff/huru Christi Tiänare/ när the cas-
la sanningen/skola sig förwenta kin-
prostar / begabbelse/bespåttelse/hugg
och slag / och göras til Narrar/ aff
the ogudachige och öfuerdådighe
verldz ²Menniskior / Låriungen är
icke öfuer sin Mästare. Haffua the
zallat Hwsbondan Belzebub / huru ^{Mat. 10.}
mykit meer skola the så kal-
la hans Hwsfolck.

—
—

—

Then Tridie Deel och Act.

Om then Handel för Pilato
och Herode / och om Christi
Död; Sentenz.

Pär the öffuerste Prästerne
hadhe förhört Jesum i theras
Consistorio och Capitel/föb-
rathe honom tijdeliga på dagen för
Pilati Rådhåws / som war theras
Landzhöfdinge och domare/aff ther
Romersta Keysaren Tiberio ther in-
satt på thet i 4. hans Regementz åår/
het år Anno Christi 29. Ty sedhan Ar-
chelaus Herodis Son bleff relegerat i
Landzflychtigheet til Frankrike/
bleff Judalandet regerat aff the Ro-
merste Landzhöfdingar / Coponio,
Marco Ambivio, Annio Rufo, och Va-
lerio Graecho in til pilatum / som war
en franssos född i Lugdun eller Lon-
den / som Josephus strissuer. När
Judas sågh / at the öffuerste Präster
i theras Capitel hadhe dömdt Jesu

til

til dödhen/och fört honom til Rådhwo-
set/at tagha hofud domen på ho-
nom/begynner han ångra sig/och
får Prästerua the 30. fölspeningar i-
gen/bekännandes at han hafuer illa
giordt/och förrädd oskyldigt blod.
The öffuerste Präster gifua honom
ingen trost/och lata sig ther om intet
värda/at han och the sielfue illa
giordt haffua/ty går han aft för-
twiflan bort och hänger sig sielfv up/
och hans inålfuer råmpna aff honom
at then förrädersta Siälen icke må
vthgå i genom hans Mun/vthan i-
genom hans orenlighet.

Act. 1.

När thesse helige Präster kom-
ma in för Rådhwoset/wilia the/för
then tilstundande högtijden/icke gå
in i Rådhwoset til Pilatum then hed-
ningen/at the icke skulle besmitta sig/
oanseedt at theras samvet war fult
medh besmittelse/i thet/at the gingo
efter en oskyldigas Dödh:/vthan stå
fram för hwoset på torget/och begåra
Dödh:s sentenzen öffuer Christum.Pi-
latus/såsom en råttfinnigh Domare/
begårar först at wetta hans sak/Then
the pocka på theras Authoritet och

Myndigheet at the woro sådanne
män / som icke hade honom fångat
och til dödhen dömt / vthan han wo-
re en Ogärningsman. Pilatus la-
ter sigh icke ther medh åthnöiyai v-
than wil först weta hans sak för-
ra än han honom döma kan. Hwil-
ket en råetsfinnigh Domare medh råt-
to bör at göra. Ty dichta the try
Dödzsaker på honom / Then ena / at
han förvänder folket medh sin Lär-
dom: Then andra / at han förbiudher
giffua Keysarenom Skatt / Then tri-
die / at han lågħer sig vara Christum
en Konung.

Hwad h Religionen och Lär-
domen anlangar / ther om bekymrar
sigh Pilatus intet / Men at thet war
itt gement rychte / at Judarna för-
vänte sigh en egen mächtigh Ko-
nung / cycste honom / såsom en O'ff-
uerhez Person / at thet galte honom
och ville gerna weta nogot wiſt be-
ſtedh ther om på sin Keysares våg-
ne / Ty tagħer han Christum allena
med sig in på Rādhwaset / och befrid-
gar honom / om han är Judarnas

Ronung: Christus neecfar sīgh icke
vara en Ronung / doch icke aff then-
ia Werldena / som Keysaren eller no-
gon annan Potentat wille göra no-
got werldzligt mootstånd.

Sed han bekänner sīgh Pilatus
icke finna effter theras klagan nogon
dödzsat medh Christum / och täste
meer klag a the på honom / och han
medh Landzhöfdingans förundran:
de swarar ther til icke til itt Ord.
Ty hålla the alt fram / och säya / at
han förvänder folket i hela Juda-
landet och Galileen. När han hör
nämpnes Galileen / och får weta at
Christus är aff Galileen / och at
Herodes Antipas fyrförsten i Ga-
lileen på samma tjd h war i Hiero-
salem / försänder han honom til He-
rodem / lätta som til sin egen Landz-
förste / på ther han måtte väl blifua
aff medh honom och the genstörtige
och trågne Judar / men at Herodes ic-
ke fick see eller höra noghon Lust
aff Jesum / så förachtar och begab-
bar han honom medh sitt folk / och

försänder honom vti icc hwiit. Da-
de til Pilatum igen/ ther igenom che
blissua strax gode Männer / som til-
förenne hade warit owänner / mådan
han här vthinnan gjorde Herodi en
åhro. Sedan bekänner ån nu Pi-
latus Christi oskyldigheer / och söker
tifälle och orsak til at gissua Chri-
stum lööß. Först igenom theres plåg-
südh/ at the plågade til påscha hög-
eijden få en fonga lööß : Och mådan/
the hade ther en ogärningsman/ be-
nämnd Barrabas/ sätter Pilatus Je-
sum i walet och Barrabam / men the
begåra Barrabam en vpenbaran o-
gärningsman lööß/ och begåra medh
stort roop Jesum til Rorsset.

Til thet andra/på thet at han ån
icke skal kunna blidka Judarna / later
han jämmerligen hwdflengia Jesum/
purpureklåda/törnekrona/slä/ kinpwe-
sta/bespärra och begabba honom/och
når han så illa farin är/ och wanst a-
pelig och ömkeligh vthseer/ ful medh
Blodh och Serrymor/så at man måt-
Esa.53.te wända Ansichtet ifrå honom/ late-
han föra honom vthi theras åsyn vti
Rådstugu gången/som så ther som i

andre fremände Land / högt up lägh
 på pelare/och säger / See menniskian/
 thet är / See huru vsel / och ömkeligh
 thenne arme Konungen är / som J sa
 harde på klage/och effter gän. Hwad
 kunne j mera aff migh begåra? The
 ropa alle/korsfäst/korsfäst. Här går
 såsom han klagar/ps. 6.9. och Esa. 63.
 Jagh mente / at nogor skulle sig öm-
 ka men ther var ingen/och såg effter
 hugsualare och fann ingen. Pilatus
 bekänner än yterméra sikh icke finna
 någon sak medh honom. The säya sig
 haffua en lagh effter then han död
 måste / ty han hafuer giordt sikh til
 Gudz Son. Thet är / at han hafuer
 giordt sikh til Gudz Son / så är han
 en försmedare/och en försmedare må-
 ste död effter lagen. När pilatus hör
 at han är Gudz Son / wil hantäste
 meer förlässa honom aff Judarnas
 händer. Men då Judarna med hotan-
 de cala til honom och säya / grissuer tu
 honom löös / så åstu icke Råysarens
 wän/ty then sig gör til Konung han
 är emot Råysaren / later han sitt mod
 och sin råitwisa för fruchtan skul fal-
 la/ty han wiste at Judarna woro icc

Lev. 24.

trägit och styft folck/och dömer Je-
sus til dödhen esfter theras begåren/
doch ther jämpte widh / så han/som
hans hustru/bekänner Christi ostyl-
dighet / och bestyller Judarna för
hans ostyldiga blodh. The fördöma
sigh strax sielssue och säya / Hans blod
komme öffuer oss / och öffuer våra
Barn. Och så mykt i thenne tridie
deel sielssue historien.

Här af wil man för kortheten skul/
chesse förmäligeste läror öffuerwe-
ga. Först see wij aff them arme Jude
ömkeliga affgäng/hwad h frucht aff
1. Tim. then förderfullig ha roten girigheten
6. upväxa plägar / Ty skal man henne
aldrigh intata i hertat / vthan lata
sigh noiya medh sin nödtorftigh-
deel. Och alle Christi församblings
förföliare och förrädare. Item affel-
lingar / bespägle sigh grant i honom
och i hans osärd. See på Arrium/Jus-
sianum/Spiram och andre flere. See
wij och här/ huru ångren vthan troo
är sielssua dödhen.

Sedan/see wij och alle skryntares
art/huilk som i Psalme står /) fruchta
sig ther the intet fruchta skola. Blodi-

var icke frucha the at läggia in i G-
 ferkistona / men intet frucha the at
 röpa icc ofyldigt blod för peningar/
 Tu Pilatum then hedningen frucha
 the at ingå på Rädhwojet / at the
 icke stola til högtidē af honō besmit-
 ade warda/ men intet frucha the ai
 besmitta sigh vthi icc ofyldigt blod.
 Til thet tridie/ hasue wj här i Pilato
 både en rätsinnig domares Spegel/
 isom och en klenmodig och orått-
 wijs domares efter syn. Rättewijs war Ero.23.
 han ther vthinnan / at han en oför-
 hord sak icke döma wille / och wille
 then ofyldiga Christum gifua lööf:
 Klenmodig och oråttwijs war han:
 såmatto/at han leet sig affsträckia i Deut. 1.
 genō Judarnas hoot och roop/til ai 2. Par.
 hielpa och förlossa then ofyldigha. 19.
 Mådhan Gudh befaler alle domare
 at hielpa them som blifuer oförrä-
 tat. Flyr(läger han hoospalmisten)Psal. 82
 them fatiga och faderlösa rätt/hiel-
 per then arna och ålenda til rätta.
 Undsätter the föractada och fattiga/
 och frelser honom the ogudachtigas
 hand. Itē: frelsa honō som orått li= Syt. 4.
 der affchen ståltas hand. Och åter:

Jesu Christi piynos korta

strijdh för rättwojan för titt lyss/
och försuara rätten in til dödhen/ och
herrn st al för tigh strijdha emoot
tjne moorständare.

Til thet Sierde/seer man här/hu-
ru Christus effter Prophetierne lidit
hafuer/hugg och slagh/ bespättelse/
knapwstar/ begabbelse/ och är full
medh sår och blodigh worden ifrå
hofundh in til footsolan/ ther til han

Esa. 53. alt hafuer tegat stil såsom itt Lamb
för sinom klippare/ och intet knorrat
emoot sijne plågare. Jagh säger intet
emoot them/(säg her han) och är icke
tilbaka stigen/min Krop hafuer iag

Esa. 50. hållit til them migh slogo/ och mine
kinner til hem mig nupo/ mitte An-

Esa. 63. sichte hafuer iagh icke bortwend ifrå
smålek och spått. Hoo är thē som fö-
mer ifrå Edom/medh färgade Klå-
der ifrå Bosra/etc. Hwijs åre tin Klå-
der si rödhet Christus swarar: Jagh
hafuer trampat wiinpräffen allenai/
och wñndrwfuornas blodh hafua be-
ständt migh mine Klåder/etc.

Syđst/ see wñ hår the ogudach-
tighas förblinda styfheet/ til at för-
dhöma sigh sielfuel och ropa blodh-
håmo

håmd öfuer sig och sijne Barn / vthi
sin endsto och bitterheet/het themee-
ce sich hafua släpt så lööft i wådret/
men Herren fattadhet heras röst/och
leet 40.åår ther effter themna blodz-
håmd gå öfuer them. Ty stål ingen /
hastigt modh och Bitterheet suaria/
eller fördöma sich sielss. Och så my-
cket om henne tridie Deel och Act.

Then Fierde Deel och Act.

Om Christi vthledning och
Korsfästning / och hwadhet
widh hende.

Sedhan Christus dömder
wardt/bleff han i sijne eghne
Kläder vthleedt til at Kors-
fästas/och han måtte allena båra sitt
egit Kors/och mådan het tycktes gå
för långsamt til/fä the fact på en bon-
de/benåmd Simon aff Kyrene / ho-
nom twinga the at båra korsset med
Jesu. Och mådhan han här gansta
imkligh och vthsmåchtat vthgår-
och drags med sitt Kors/ åre ther no-

gre gode quinor som affitt gudeligt
 nedh ömkande gråta och ömkasigh
 öfuer honom til the han läs en sharp
 text icke til at straffa theras med öm-
 kā som läflig war utan til at påmin-
 na them om sijne synder för hvilke
 skul han alt thetta ledhisåsom och om
 thet groffueliga straffet som them
 och theras barn först timeligha i Je-
 susalems och Judalandz förstörning
 och sedan i hans ytersta tillkommelse
 öffuergå skulle. När the nu hafua
 leedt Christum med two Röfuar til
 then styg geliga hofudskalla plagen
 eller Galgebackan ther en part mena
 at Adam hafuer legat begrafuen
 genom hora the hans händer och föt-
 ter och vthsträckia honom på Kors-
 set så at man kunde tälja all hans
 been och med starka spijkar fästa ho-
 nom at han icke skal kunne undkom-
 ma. Andoch at ingen ass Euange-
 listerne ther här nämpner icke thes
 psal. 22 mindre nämpner ther David vthtryc-
 keligen at the haffua genomborat
 Joh. 20 hans händer och fötter och Johannes
 talar esfer hans Upståndelse at har
 wjste sijne lärjungar och i synnerhet

Tho-

Thomæ/ si;ne händer och fötter/ och
 hōlē efter Spjēkanar. Och för en låst
 dryck gäffuo the honō dricka åtckio
 bebländat med galla/på thz at skrifte
 skulle blifua fulbordat som sūgher:
 Och the gäffuo mig gallatil at åta/ psal. 69
 och åtckio til at dricka i min Törst.
 Sedan blifuer han vphāngt mitt e= Esa. 53.
 mellan two Röfuaré/på thet at skrifte
 skulle blifua fulbordat so lāger: Iblād
 og årningsmān warde han rūknat.
 Pilatus strifuer en öfuerstrisse på kor-
 set/på thetry på then tjd bruckelige-
 ste tungemål/ Hebraise/ Grekisse och
 Latin/så lydandes/ Jesus af Nazaret
 Judarnas Konung. Ther vid måste
 thet blifua emoot the öfuerste prästers
 knorr och wilia. Vår hā nu här sā na-
 kan hānger på korsset/ göra honom
 kriiggsknechterna icke ringa sorgh/ at
 the byta hans kläder för hans ögō sin
 emellan/ och kasta lot på hās kiorcel/
 och thet alt ther vpå/ at och strifsten
 ther om skulle warda fullkomnat som
 lāger: The haffua bytt min kläder e= psal. 22
 mellan sig/ och kastat lot på min kior-
 cel. Merligare seer honom här allas
 handahān/ spät och försmådelse/ af

chet meniga folket/ aff prästerne och
aff the krisclärde aff Judarnas öf-
uerster/ af erigstnecherna/ och jäm-
väл aff then ena Kofuaren som med
honom war korffast. Hwad h för en
bäst dryck och thenne hafuer warit til
at vedrycka/ kan man väл tenckia/ och
then 69. psalmen gifuer thet til ken-
na. försinudelse språnger mig hiertat
sonder/ och kräncker migh. Theras
smålighet/ som tig försnådha faller
på migh.

Wjdhare äre och then Christi
yterste siw ord som han på korset tala-
de mykit märckelige/ och om man my-
kit håller aff the siw wijse Mästares
i Grekeland ord och sententier / bör
man thesse siw Christi märckelige ord
mykit meer achta och öfuerwågha.
Först beder han för sijne fiender/huil-
ket icke hafuer warit fåfengt / och oss
medh alsomstörsta fljt altid bör eff-
cerfolia. Sedhan troster och försörjer
han sin käre Moder som stodh vnder
korsset / igenom hwilkens siäl nu ic
Swård hafuer gått/ som Simeon til-
cörenne propheteraade. Och kallar han
henne slæt Quina/på thet at han icke

ned ther moderiga namnet ita: for-
nera hennes sorg / och röra hennes
ziertans iñersta grund: Sedan och / at
han ther med wille påminna / at hon
är then quinnan / hvilken välsigna-
de såd nu höll vpå kampas med or-
men / til at förtrampa hans hoffudh /
then ormen och så stæk i hans hål. Til
ther tridie / til säger han then ene boot-
ferdige Röfaren Paradises glädje
medh sigh strax på samma dagen / inn
vtd högsta middagē eller siette timā.
Til ther fierde / ropar han med höga
röst / Eli / Eli / Lama Sabachtani / ther
år / min Gudh / min Gud hvilj hafuer
tu öfvergifvit mig / hvilke ord tilfö-
renne förkunnade åre i then 22. Psal-
men. Och skal man här weta / at thesse
ord icke stee aff förtwiflan om Gudz
bjyständ / vtan / at såsom Christus war
en sanskyllig mennistia / så hade han
och affecter oc åthåfuor som en men- phil. 2.
nistia / vti sin stora ångest / sweda och
wärck ther hela Werldzens Bördo /
och Gudz wrede låg på honom. Och
hade David tilförenne sagdt / at Gud
skulle honom lata til en liten ejdaff
Gudhi öfvergissuin vara. Ty steer

checca och för Propheciens fullbor-
 dan. Til ther fempte/ sågher han/ mit
 törster/ och the gäffuo honom drick
 åtikio med isop och galla. Om then-
 ne törst klagar han och i then 22. Pi.
 Mijn tunga är fastnat wid min god.
 Och betyder thenne törsten then ande-
 lige törst som han hade efter vår sa-
 lighet/Ty sade han strax til ther sietce/
 efter thenne drycken/ therfar fullkom-
 nat/ ther är/ alt ther om migh strifuit
 står/hafuer iag nu vråttat. Och ther
 är hans frögdefulle Swan esong til
 döden. Til ther siwonderopar han med
 höga röst/ fader iag besaler min An-
 da i tina händer/ och böiyer ther med
 sitt hofud ned/ och upgisuer Anden.
 Nu wil man och korteligen öfuer-
 våga the vnder som steedde på then-
 ejden. Först förmörktes solen emot
 naturligt lop och låtte widh full-
 månes tijden/hwilke förmörkelse icke
 allenast sågs i Judalandet/utan i am-
 wäl i flere omliggande Land/ såsom
 Eusebius och Suidas ther om witna.
 Och haffuer thenne förmörkelse så
 steedt som Suidas och Dionysius Al-
 reopagita vthi en sin Epistel ther om

strifuer/at ther Sole på högste middagen stod högst på himmelen/och
 Månen var emoot ned under iordelop Månen tilbaka ifrå vpgången
 til Solen/och satte sig emellan Sole och Jorden/ så at het bleff aldeles
 mörkt/at man kunde see Stjernona på
 himmelen/och ther ifrån lop Månen
 effter tre timar/effter het samma af-
 uoga lop/ ögensynligen til sitt room-
 igen. På then tiden hafuer en märke-
 lig lard man Dionysius Areopagita/
 medh en annan lard man; benåmd
 Apollophanes Sophista/ warit vthi
 Heliopoli i Egypten/och när the het
 sågo/sade Apollophanes til Dionysi-
 um: O bone Dionysi, ecce vicissitudines
 divinarum rerum. Ther är: O tu gode
 Dionysi/see gudomlige ting's föran-
 dringar. Ther til Dionysius svarade:
 Aut Deus patitur, aut patiēti cōpatiār.
 Ther är/Antingen ljuder Gudh/ eller
 han hafuer medhljdande med en an-
 nan som ljuder. Och wijdare sade han/
 Ignocens patitur Deus, propter quē uni-
 versitas rerum deficit & jactatur. Ther
 är: En okänd Gud ljuder/ för hvilken
 hela werlden sinknar och griffuer

sigh. Sedhan stede och tekn på
 iordenne förlåten i Templet remp-
 nade i två stycker ifrån äfuan och nedh-
 igenom gifuandes ther med tillåna
 at then Mosaista helgedomen skulle
 nu få en enda / och at thér åtte öfuer-
 ste prästen war ingångē med sitt eget
 blod i het alrahelgasta som then E-
 heb.9. pistlen til the Ebreeer het klart uthey-
 der. Item iorden skalff och båfuadhe
 om hvilken iordbåfningh Eusebius
 skrifuer at hon i Nicæa uti Bithyni-
 en i Grekelandet monge hwoß hafuer
 om kull fälde: halle bergē rempnade/
 mådan Judarnas hierta hårdare war
 än en flintosten: Grafuar öpnades/
 och mong the helgas lekamen stodo
 up/ och gingo aff sina grafuar / och
 leto sig see i staden aff mongom / Ty
 then en Herren som tå led / war först-
 lingen til them som sofuit hadhe/ och
 ifrån the döda upstode. Aff sådanne
 vnder/ och för Christi förbön / som hä
 giorde på korset för sina förfoliare
 blifuer höfutigmannen medh flere an-
 dre umwendt/ och bekänner Jesum fö
 en rättferdig man/ och en Guds Son.
 Til beslut mådan Jesus död war

bleff

bleſſt hans hjo a med icc ſpiur vptuc-
tin/ och ther aff floch blod och wætn.
Och ther är ſteede/ at Skriften ſtulle
fullbordas/ ſom säger / The ſtola ſee i
hwē the ſtungit hafua. Zach. 1 z. Och
ſå mykt om thenne historien.

Hår af ſäſom af hela thenne h. Histo-
rien / hafuer man monge ſtöne läror/
ther omögeligt är i thenne ene predica-
niē at utför a/ty wil i ag the förmäli-
geſte allenast korteligen fram ſättia.

Förſt aff Christi taal til Quin-
norna/ ſom ömkade ſig och grete off-
ver honō/ läre wij/ huru ſom wij ſtulle
rätt betrachta vårs herres Jesu Chri-
ſti pijno/ nemliga/ at wij icke begråte
Christum och wredghas på Judam
och Judarna/ utan at wij mykt mera
begråte våra synder / ſom honom en
ſådana mōdo och arbete giordt haf-
ua/ ſi ſom han ther klagar hoos Eſa-
iam och säger: Men tu hafuer giordt
mig mōdho i tina synder/ och arbete i
i tina misgerningar. Jag/ iag/ är thē
ſamma ſom affplänar tina misger-
ningar för mina ſkul / etc. Drag mig
heret til minnes: Item/ at wij woredgas
på off ſielſue och på våra synder/

Eſa. 43.

och

och therfore/ at wij icke beslyte oss
ther om/ at wij måtte åtniuta hans h.
pijnos och dödż krafft/ vthan trampe
Testamēzens blod vnder våra fötter.

Til thet andra/ thet Christus mit
emellan twå Kōfuare bleff hengd på
trād/ gifs ther medh tilkānna/ at han
Gal.3. för våra skul är worden en förbannel-
se/ Ty förbannat ware hware och en
Dent.21 som hänger på trādh.

Til thet tridie/ vthmålar off Chri-
sti klådabyte/ thet byte/ som the geme-
ne werldzlige hålla öfuer Gudz ordz
Tienares ågodelar/ kyrkegodz/ och
uppehälle/ hålſt the som vingå medh
Früg/ ty Euangelisterne repetera thet
förra ganskä märkeligen/ sāyandes:
Och thet gjorde frügsknechternा. Ty
hwar ärre nuo the gamble förfäders
gudeligen stenckte Prebender/ som til
Kyrkiors/ scholars och Prästers up-
pehälletil helige brut stenckte oc ges-
ne woro: hoo hafuer them borttagit:
Thet gjorde frügsknechternा. Then
hela wirkada kiortelen hafua the hö-
ge/ och the næreste store Prelater ka-
stat blindh Terning om i hoo ho-
nom stal helan behålla. Lat them

behålla / han blifuer än så heel.

*Quas ædes sacras pieas cōstruxit a vorū
Nati degeneres invadunt more Luporū.*

Sedan vthmålas här med och så alle
falska Lärare som kasta lot om Christi
kiortelithet är om hans helga ord
och Euangeliū/ther utinnan han lig-
ger beträkt/såsom vti en kiortel. Men
chetta Ordet skal änta blifua heelt.

*Das Wort sie sollen lassen stahn/
Und kein dancf darzu haben/
Säger Lutherus.*

Til thet tempte/see wñ och vti thē-
ne hele historien / huru mong witne
hår åre om Christi oskyldighet / Ju-
das/Pilatus/Pilati hustru/Sol och
Månen/Jorden/bergh och grafuar/
höfning manen/och andre Christi sien-
der/huillet ale off är til en stor trost/
at han oskyldig för the skyldige lidit
haffuer/han hafuer betalat thet han
icke röfuaade/näpsten ligger på hono/ *Eze.53.*
han är slagē för våra synder/ och sar-
gat för våra misgerningar/och ige-
nom hans såär åre wñ helade.

Til beslut skal osf thenne vårsher-
res Jesu Christi helga marter och pý-
no tiena til förmaning och trost:

**Til Förmanig/när synden oss wil
retta/lå skole wij affmåla för vårt dghon och
i vårt sinne / then försfäste Jesum Christum/
som lå blodigh/ömkeligh och fast nä-
glac hänger på Korset / och komma ihogh/
hwad honom synden fåstat haffuer / och at
han icke mera wil död för henne.**

**Til Tröst tienar oss thetta betrach-
tande/när Synden/diefulen och vårt egit
samhet oss plågar/at wij ställie chenne go-
dhe och milde Jesum Förfästan för vårt d-
ghon/som för syndenne medh sin Dödh och
dyra Blodh betalat haffuer. See på Christi
jårt/som hänger på Korset / then dödhas
Blodh/återlösarens värde/ then vpständ-
nas jårt. Hoffsudh haffuer han nedbögd
etil at Kyssa: armarna vthräckt at fampn-
tagha: Fötterna vthsträckt at gå: Hiertat
vpöpnat at elsa/hela Kroppen at återlösas/
lågher Augustinus.**

**Hwad then sisdzste Act / om
Christi begravning/och then första om Vlats-
warden anlangar/mådan the på sijne wis-
se dagar förhandlade warda/och til sielfua
lijdandet icke lyda / så later iagh them för
Fortheten skul vthe blissua.**

**Tigh alzmechtige/ barmher-
tige/ewige Fadher/som ein Fåre Son vth-
sendt haffuer/oss til at återlösas; Tigh ewi-
ge Son/milde Jesu/vår Fårefrelserman/
som tigh sielfwillig i dödhen för oss vth-
gissuit haffuer / vara och medh them
helgha Ande/loff/ åhra och tad'
en Gudh välsignat i
ewigheet/ Amen.**

~~314. IX. 9.~~

R. Saarnakirj
Forsius

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA



120 102 1501

ME EX

